

S. Sayısı : 229

Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında kanun lâyihası ve Maliye, Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/161)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/2829

29 - V - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25 - V - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Vakıflar umum müdürlüğünün gelir kaynaklarından olan memba sularile orman ve zeytinliklerin daha iyi bir şekilde bakılmasını ve verimlerinin artırılmasını teğminen, geçen sene meriyet mevkiine konulmuş olan 3254 numaralı kanunla taviz bedellerinden (400 000) lira mikdarında mütedavil bir sermaye tefrik edilerek bu kanunun emrettiği esaslar dairesinde Alemdağı memba sularından başlanmak suretile işletme idareleri tesisine başlanılmıştı. Kısa bir zaman içindeki tatbikattan bu kanunda sermaye için faiz ayırmak ve bundan başka her sene başında her türlü masraf ayrı gösterilmek suretile bütçe mahiyetinde bir tahsisat usulü kabul edilmiş olmak gibi sebeblerle teşebbüsün matlub şekilde inkişaf edemeyeceği anlaşılmıştır.

Halbuki iyi işletildiği takdirde kâr getirmesi nuhakkak olan bu işlerden elde edilecek safi hasılâtın binnetice bütçemize irad kaydedileceğine göre, maliyet fiatlarına esaslı bir surette tesir eden ve rekabet imkânını selbeyleyen faiz ayrılmasının doğru olamayacağı mülâhaza edilmiş olduğundan tatbikatın şimdiye kadar verdiği neticeler evvelki kanunun bir kısım hükümlerinin kaldırılmasını ve yeniden bazı hükümler vazedilmesini icab ettirmiştir.

Bunlardan başka mütedavil sermayenin kurulmuş ve kurulacak olan işletme idarelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için sermaye haddinin (600 000) liraya iblâğı, devrinin ve binnetice kâr mikdarının fazlaştırılmasını teğminen de lüzum ve faide görüldükçe hariçten mal mübayaa edilmesi ve maliyet fiatlarının tesbit edilerek sermayeye isabet eden kâr nisbtinin sarih olarak bulunabilmesi maksadile zeytinliklerin rayice göre takdir edilecek bir bedel mukabilinde işletme idarelerine mal edilmesi ve idarei umumiyeye aid olup işletme idarelerine tahsis edilmiş veya edilecek olan gayrimenkuller için de bir icar bedeli alınması muvafık görülmüştür.

Bu esaslar dairesinde tanzim edilen kanun lâyihası arz ve takdim kılınmıştır. Kabul buyurulması rica olunur.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 1/161
Karar No. 40

7 - VII - 1939

Yüksek Reisliğe

Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında Vakıflar umum müdürlüğüne hazırlanmış 29 - V - 1939 tarih ve 6/2829 sayılı Başvekâlet tezkeresile Yüksek Meclise arz edilen kanun lâyihası Vakıflar umum müdürü hazır olduğu halde encümenimizce görüşülüb konuşuldu:

Verilen izahattan anlaşıldığına göre aynı maksadla ve 3254 sayılı kanunla taviz bedellerinden % 5 faizle Vakıflar umum müdürlüğüne mütedavil sermaye olarak verilen 400 000 liranın bu gelir kaynaklarının gereği veçhile işletilmesine tamamen tahsisi mümkün olmamıştır. Halen bu hususta kullanılan mikdarların yekûnu yukarıda tahsisine izin verilen paranın üçte biri kadardır.

Encümenimiz bu bakımdan, istenen mütedavil sermayenin 600 000 liraya iblâğı için kâfi bir sebep görmediği gibi taviz bedellerinden verilen ve verilecek sermayenin faizsiz olmasını da 2762 sayılı Vakıflar kanununun 32 nci maddesi sarahatine aykırı bularak şayanı kabul görmemiştir.

Esasen 3254 sayılı kanunu yok farzederek

bu mevzuda bir nizamnamede yer alabilecek teferruatı da ihtiva eden yeni bir kanun tedvin etmekten ise bahsi geçen kanun lâyihasında ticarî bir işletme için mahzurlu sayılacak hükümler varsa tadiline gidilmesi muvafık bulunmuştur. Encümenimiz bu hususta Hükümet mümessili ile mutabık kalarak işletme hasılatının tedavülüne imkân verecek surette 3254 sayılı kanunun 6 nci maddesini tadile karar vermiş ve lâyihayı üç maddelik bir kanun lâyihasına kalbetmiştir.

Havalesi uyarınca Bütçe encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Mal. E. Reisi N.	M. M.	Kâtib
Malatya	Rize	Rize
M. Nedim Zabcı	K. Kamû	K. Kamû
Bursa	Diyarbakır	İzmir
Dr. G. Kahraman	Zülfü Tiğrel	Kâmil Dursun
Kayseri	Kırklareli	Kırşehir
Ö. Taşçıoğlu	H. Kuleli	İ. Özkan
	Kocaeli	
	Ibrahim Tolon	

Ziraat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ziraat encümeni
Esas No. 1/161
Karar No. 10

19 - IV - 1940

Yüksek Reisliğe

Memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında olub Bütçe encümeninin isteği üzerine müteleası alınmak için Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Vakıflar umum müdürü hazır olduğu halde görüşüldü :

Rasyonel iktisadî bir ziraat işletmesinin teğmini ve mütedavil sermayenin tezyidini talep

eden bu lâyihayı encümenimiz de yerinde bulmuş ve bu işlerin kuvvetli teknik elemanlara görürülmesini muvaffakiyet amilî saymıştır.

Ancak Vakıflar umum müdürlüğünün ziraat ve orman işletme mevzuları üzerindeki teknik plânları henüz hazırlanmamış olmasından encümenimiz bu hususta tedkik mevzuu görmemiştir.

Lâyihanın esas kısımları malî hükümleri ihtiva ettiğinden Bütçe encümenine havale buyurulmak üzere Yüksek Reislîğe sunulur.

Ziraat encümeni reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Manisa	Seyhan
<i>R. Köken</i>	<i>Yaşar Özey</i>	<i>Tevfik Tarman</i>

Aydın	Denizli	Giresun
<i>N. Göktepe</i>	<i>E. Aslan Tokad</i>	<i>F. Atl</i>
Kars	Kırklareli	Kocaeli
<i>Ö. Kuntay</i>	<i>Z. Akın</i>	<i>İ. Dıblan</i>
Manisa	Siird	Maraş
<i>K. Karaosman</i>	<i>Ş. Özdemir</i>	<i>Dr. A. K. Bayizit</i>
Siird	Siird	Sivas
<i>N. Bekman</i>	<i>A. Esen</i>	<i>A. Esenbel</i>

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 121

Esas No. 1/161

24 - VII - 1940

Yüksek Reislîğe

Vakıflar memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında Başvekâletin 29-V-1939 tarih ve 6/2829 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye ve Ziraat encümenleri mazbatalarile birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla Vakıflar umum müdürü Fahri Kiper hazır olduğu halde okunub konuşuldu.

Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi 3254 sayılı kanunun neşrine kadar iltizam usulile idare edilmekte idi. Adı geçen kanunun neşrinden sonra Vakıflar idaresinin sahib olduğu bu kabîl servetlerin taviz bedellerinden teğmin edilen 400 000 lira sermaye ile doğrudan doğruya umum müdürlük tarafından işletilmesi yoluna gidilmiş ve bu işletme aynı zamanda bir tecrübe safhası geçirmiş olmuştur.

Ticarî mahiyette bir hususiyeti haiz olan bu işlerin mezkûr kanun hükümlerine göre varidat ve masarifi bütçe tertibleri arasında bir kül olarak mütalea edildiğinden kâr ve zararı, amortismanları, maliyeti ve işletmenin rantabilitesini bu sistem dahilinde hesap etmeğe imkân olmadığı, üç senelik bu idare tarzının neticelerinden anlaşıldığı beyan edilmiştir.

Ancak Vakıflar idaresi tarafından bu çerçevede dahilinde yapılan tecrübenin izah olunan bir takım noksanlara rağmen ümit verici bir vaziyette olduğu ve bu membalardan eski usullerle elde edilen varidatın bir kaç misli teğmin edildiği ve bilhassa harabiden muhafaza ve zeytinliklerde de

muhitlerine örnek olma bakımından faydeli oldukları ve tam ticaret zihniyetile işletmenin daha iyi neticeler vereceği görüldüğünden 3254 sayılı kanun yerine kaim olmak ve yukarıda arzedilen esasları teğmin etmek üzere bu lâyihanın hazırlandığı anlatılmış ve bu esaslar encümenimizce de kabule şayan görülmüştür.

Maliye encümeni mevcut kanunu kâfi görerek yalnız bir maddesinin tadili ile maksadın hâsil olacağı kanaatinde bulunmuş, Ziraat encümeni ise teknik hazırlıkların henüz yapılmaması itibarile lâyihayı tedkik mevzuu addetmemiştir.

Encümenimizce yapılan tedkikler neticesinde 3254 sayılı kanunun ticarî bir işletmeye kifayet etmiyeceği ve kanunun bir maddesinin tadilile de istenilen hususların teğmin edilemeyeceği anlaşılmaktadır. Gerçi, bir nizamname gibi bütün teferrüatı ihtiva eden bir lâyihaya lüzum olmakla beraber iyi bir işletmenin esaslarını ihtiva edecek hükümlere de ihtiyaç bulunduğu aşikâr olduğundan Encümenimizce teşkil edilen hususî bir komisyon, 2762 sayılı vakıflar kanunu esaslarını göz önünde bulundurarak ve Hükümetle de mutabık kaldığı hükümleri ihtiva eden bir lâyiha hazırlamıştır.

Bu lâyiha ile mütedavil sermaye, yeni esaslara uygun, yapılacak teşkilâtle mütenasib olmak ve teklif veçhile yine taviz bedellerinden teğmin edilmek üzere 600 000 liraya çıkarılmış, bir işletme programı ile birlikte her işletme idaresinin bir

bütçesinin tanzimi vakıflar idare meclisine vazife olarak verilmiştir.

İşletme idarelerine devredilecek gayrimenkullerin vergilerinin idareye aidiyeti ve bunların bir kira mukabilinde işletme idarelerine devri tesbit edilmiş, işletme idarelerinin salâhiyetleri, hakikî ve hükmi şahısların yapabilecekleri ticarî muameleler gibi hududları çizilmiş ve mütedavil sermayeye aid muamelâtın Divanı muhasebat vizesine, arttırma, eksiltme ve ihale kanunu hükümlerine tâbi olmadığına mütedair hükümler konmuştur.

Hesabların ne suretle murakabe edileceği keyfiyeti encümenimizce tedkik ve münakaşa edilmiş ve her ne kadar Divanı muhasebatın tedkikine tâbi tutulması bu muamelenin icab ettirdiği hususiyetler bakımından matlub neticeyi teğmin edemeyeceği yolunda mütalealar serdedilmiş ise de işin selâmeti itibarile hesapların tedkik ve murakabesinin Divanı muhasebattan başka bir yere verilmesi mümkün olmadığı ve ancak Divanı muhasebata muhtelif kanunlarla verilen salâhiyetler nazara alınarak işlerin mahiyetlerine göre tedkikata ehliyeti olan elemanların alınması zarurî ve tabii görülerek lâyihaya dercedildiği üzere hesapların tedkiki vazifesi Divana tevdi olunmuştur.

Mütedavil sermayenin taviz bedellerinden alınacak para ile teğmin olunacağına göre ve bu bedellerin tenmiyesi vakıflar kanunu hükmü iktizasından olduğundan işletme idarelerinin umumî masrafları arasında bu paralar için de yüzde beş faiz hesap edilmesini encümen muvafık görmüş ve bakıyeden yüzde yirmi nisbetinde bir ihtiyat akçesi ayrıldıktan sonra kârın tesbiti hakkında da hükümler konulmuştur.

İşletme idarelerinin yapacakları akidlerde ve üçüncü şahıslarla olan münasebetlerinde her türlü muamelelerin müdür tarafından yapılmasına salâhiyet verilmiş ise de yapılacak işlerin her halde idare meclisinin kararile olabileceği hakkında bu maddeye kayid konmuş ve bu hükme göre hukukî salâhiyet ve vecibeleri kullanmakta müdürün idareyi temsil edeceği tabii bulunmuştur.

İşletme idarelerinin istihdam edilecek memurları için 3659 sayılı Devlet müesseseleri hakkındaki teadül kanununun tatbik edileceği ve bu kanuna uygun olarak da maddede işaret edildiği üzere vazifelerini kusursuz olarak ifa edenlere ikramiye verilmesi kabul olunmuştur.

Muvakkat bir madde ile şimdiye kadar 3254 sayılı kanun hükümleri dairesinde yapılan muamelelerin ne suretle tasfiye edileceği tesbit edilmiştir.

Bu esaslar dairesinde hazırlanan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	R. V.	M. M.
Kırklareli	Kastamonu	Kocaeli
<i>B. Denker</i>		<i>Salâh Yargı</i>
Kâtib		
İstanbul	Bursa	Erzincan
<i>F. Öymen</i>	<i>A. N. Ayas</i>	<i>İ. Artun</i>
Giresun	Gümüşane	İsparta
<i>M. Akkaya</i>	<i>D. Sakarya</i>	<i>R. Ünlü</i>
Kayseri	Kayseri	Mardin
<i>S. H. Ürgüblü</i>	<i>S. Serim</i>	<i>R. Erten</i>
Muğla	Seyhan	Sivas
<i>H. Kitabcı</i>	<i>Naci Eldeniz</i>	<i>Remzi Çiner</i>
	Trabzon	
	<i>Sırrı Day</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin iş-
letilmesi hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1 — Vakıflar umum müdürlüğü tarafından idare edilmekte bulunan vakıf memba sularile vakıf orman ve zeytinlikler mahsullerinin işlenerek veya piyasa icablarına göre her şekilde mamûl maddeler haline konarak satılması için ticarî esaslar dairesinde harekete umum müdürlük salâhiyetlidir. Bu işler için mütedavil sermaye olarak kullanılacak olan 600 000 lira 2762 sayılı vakıflar kanunu mucibince tahsil edilen taviz bedellerinden tahsis edilmiştir.

3116 sayılı orman kanununun mazbut vakıflara aid (62) nci maddesi hükmü mahfuzdur.

MADDE 2 — Bu mütedavil sermayeden :

A - Yukarıda yazılı gelir kaynaklarının istismarı için yapılacak tesisat ve bu tesisata muktazi makine, alât ve edevat ile bunların yedek aksamı ve diğer malzeme bedelleri ve imâl ve işlemenin lüzum ve icabına göre satın alınacak mamûl veya yarı mamûl veya gayri mamûl iptidâî maddeler ve levazım bedeli,

B - Bu tesisata teallûk eden işletme ve mu-tahassıs ve müstahdem ve amele masraf ve ücreti,

C - Tesisatın tamir ve mamûlât ve mahsulâtın her türlü nakliye ve toplama masrafları,

Ç - Bu işlere muktazi demirbaş eşya ve mferuşat esmanı,

D - Bu müesseseler mamûlât ve mahsulâtının muhafaza ve satışına müteallik kap ve depo masrafları,

E - Satış için verilmesi iktiza eden komisyonlar ve reklâm ve afiş masrafları,

F - Mamûlât ve mahsulâtın bakım, muhafaza ve sigorta ve işletmenin istilzam ettiği sair masraflar, verilir.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin iş-
letilmesi için Vakıflar umum müdürlüğüne mütedavil sermaye verilmesine dair 3254 sayılı kanunun 6 ncı maddesini değiştiren kanun lâyihası*

MADDE 1 — 3254 sayılı kanunun 6 ncı maddesi şu suretle değiştirilmiştir :

Madde 6 — İşletmelerden her biri için beşinci madde mucibince tefrik edilecek mütedavil sermayeden ikinci maddede sayılı tesis ve işletme masraflarının yıllık miktarlarını göstermek üzere Vakıflar umum müdürlüğü tarafından her sene başında faaliyet plânları tanzim ve idare meclisince tedkik ve tasdik olunur. Bu yıllık plânlarda tesbit edilecek miktarlardan amele ücretleriyle ibtidâî madde ve malzeme mubayaa bedellerine taallûk edenler işletme icab ve ihtiyaçlarına göre idare meclisi kararla tadil olunabileceği gibi satıştan elde edilecek hâsılat da yalnız bu kısma aid olmak üzere tedavül ettirilir.

MADDE 3 — Mazbut ve mülhak vakıflara aid zeytinliklerden alınacak zeytinlerin 2 nci maddenin (A) fıkrası mucibince verilecek bedelleri, mazbut kısmı bütçeye ve mülhak kısmı vakıflarına irad kaydettirilmek üzere, toplama tarihindeki mahallî ticaret odalarından alınacak rayiçlere göre işletme idare komisyonlarınca tesbit edilerek Umum müdürlük hesabına geçirilir.

MADDE 4 — Umum müdürlükçe mütedavil sermaye haricindeki tahsisattan yapılab işletme idarelerinin emrine verilecek olan her türlü gayrimenkullerin mahallî vakıflar idaresi ile işletme idare komisyonları tarafından müştereken kiraları tesbit ve umum müdürlük hesabına kaydolunur.

Bedelde ihtilâf vukuunda vakıflar idare meclisi tarafından tedkik edilerek karara bağlanır. Şu kadar ki, Alemdağı memba sularına aid mevcut tesisat bu hükme tâbi değildir.

MADDE 5 — Birinci maddede yazılı işlerde kullanılacak ve ücretleri mütedavil sermayeden verilecek olan müstahdemler bu işlerden dolayı halk ile ve idare ile vaki olacak muamele ve münasebetlerinde diğer hususî müesseseler müstahdemleri hakkındaki hükümlere tâbi olub haklarında memurin muhakemat kanunu ahkâmı tatbik olunmaz. Şu kadar ki, bu işlere aid para ve malları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler, her ne suretle olursa olsun suiistimal edenler ve bu işlere aid evrak ve defatir üzerinde suç işleyenler diğer vakıf mallar hakkında ika olunan bu gibi suçlara müretteb cezalarla tecziye olunurlar.

MADDE 6 — Vakıflar umum müdürlüğü bu kanun mucibince yapacağı ticarî muamelelerden dolayı tacir sıfatını ihraz etmez.

MADDE 7 — Birinci maddede yazılı sermayenin vakıf memba sularile orman ve zeytinliklere icab ve lüzumuna göre tefrik edilecek miktarlarının tesbiti Vakıflar idare meclisine aiddir.

MADDE 8 — Amele yevmiyeleri de dahil olmak üzere işletmeye taallük eden her nevi masraflarla mübayaa edilecek mevaddı ibtidaiye ve levazımın bir sene zarfındaki esmanını ve bunlar

için mütedavil sermayeden tahsis olunacak mebalığın haddi azamisini göstermek üzere umum müdürlükçe yıllık faaliyet plânları yapılır ve idare meclisine tasdik ettirilir.

MADDE 9 — İşletme idarelerinin :

A - Daimî ve muvakkat memur ve müstahdemlerle zeytinlikler muhafaza memurları kadroları,

B - Harcırah, yevmiye, kırtasiye, kira, mefruşat, tenvir ve teshin gibi idare masrafları,

C - Mubayaa olunacak binalarla bunların inşaa ve tamir masrafları ve makine ve alât ve demirbaş eşya bedelleri, gösterilmek üzere yapılacak masraf cedveli vakıflar idare meclisince tedkik ve tasdik olunur.

MADDE 10 — Faaliyet plânlarile masraf cedvelinde tadilat yapılması idare meclisi kararına bağlıdır.

MADDE 11 — Bu kanunda yazılı mütedavil sermayeden Vakıflar umum müdürlüğünce yapılan teahhüdât ve sarfiyat Divanı muhasebat vizesinden müstesnadır. İnşaat ve tesisat hariç olmak üzere bu babdaki muamele ve mukaveleler arttırma, eksiltme ve ihale ve muhasebei umumiye kanunları ahkâmına tâbi değildir. Bu muamelelerin icra tarzı ve mütedavil sermaye ile işletilecek gelir kaynaklarının mahiyetlerine göre işletme tarzları ve memur ve müstahdemlerinin vazife ve salâhiyetleri ve hesap usulleri ve tahsil ve tediye şekilleri ticarî usul ve kaidelerin umumî hükümlerine göre vakıflar idare meclisince tesbit ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek esaslar dairesinde yürütülür.

MADDE 12 — Mütedavil sermayeden yapılan sarfiyata aid idare hesabı ayrıca tutularak her malî sene sonundan itibaren dört ay zarfında Divanı muhasebata verilir ve Divanı muhasebatça tasdik olunacak mütedavil sermaye hesabı Vakıflar umum müdürlüğünün o seneki hesabı katğisine raptolunur.

MADDE 13 — Vakıflar umum müdürlüğü, idare meclisi kararile :

A - Yalnız bu işleri yürütmek üzere hariçten kira ile tutacağı bina ve arazi için lüzumu halinde on seneyi geçmemek üzere mukavele yapabilir.

Hü.

Mal. E.

B - Vakıf memba sularile orman ve zeytinlik mahsullerini veya bunlardan elde edilecek semereleri satanlara tesbit edilecek miktarda komisyon verebilir.

C - Teminat mukabilinde kredi suretile de satış yapabilir.

Mütedavil sermayenin idare sureti

MADDE 14 — Birinci maddede yazılı gelir kaynaklarının bu kanun uyarınca işletilmesi için mıntakalarında icabı kadar işletme idaresi teşkil olunur.

İşletme idareleri birer müdür ve muhasib ile lüzumu kadar fen ve ambar memuru ve diğer müstahdemlerden tereküb eder.

MADDE 15 — İşletme idarelerinde müdürlerin reisliği altında muhasib ile o mıntakada çalışan fen memurlarından mürekkeb bir idare komisyonu bulunur.

MADDE 16 — İşletme idarelerine müteallik her türlü ukud ve mukavelâtın tanzimine, alım ve satım muamelelerinin icrasına ve işletme şekil ve tarzlarına mütedair mukarreratın ittihazı idare komisyonlarına aiddir.

Kredi ile satışlarda alınacak teminat

MADDE 17 — Kredi ile satışlarda satış bedeli miktarda olmak üzere aşağıdaki şekilde teminat alınır:

A - Banka mektubu,

B - Ticaret odalarından musaddak diğer iki tüccarın imzasını muhtevi bono (on bin liraya kadar).

MADDE 18 — Her sene hâsıl olacak gayri safi varidattan:

A - Kanununun 2 nci maddesinde sayılan tesisat, mefruşat ve demirbaş eşya bedelleri hariç olmak üzere diğer bütün masraflar,

B - Vakıflar İdare meclisince yüzde beşten aşağı olmamak üzere tesbit edilecek tesisat, mefruşat ve demirbaş eşya amortismanı, çıktıktan sonra geri kalan miktarı safi iradı teşkil eder.

Hü.

Mal. E.

MADDE 19 — Safi iraddan yüzde on mikdarında ihtiyat akçesi ayrılır. Sermayenin beşte birine balığ oluncaya kadar bu ihtiyat akçesinin ayrılmasına devam olunur. Her hangi bir zararın karşılanması neticesi olarak azalmış bulunan ihtiyat akçesi bu mikdara yükselineceye kadar kesilir.

Safi iraddan bu suretle ihtiyat akçesi ayrıldıktan sonra geriye kalan miktar Vakıflar umum müdürlüğü bütçesine irad kaydolunur.

MADDE 20 — Her üç ayda bir hesabatın gösterdiği gayri safi varidat miktarları tesbit edildikten sonra masraf ve amortisman ve ihtiyat akçesi çıkarılarak bakiyesinin yıllık safi varidata mahsuben idare meclisi kararile bütçeye irad kaydına umum müdürlük mezundur.

MADDE 21 — 18 nci ve 19 ncu maddeler mucibince ayrılacak amortisman ve ihtiyat akçesi tenmiye edilmek üzere vakıf paralar idaresine tevdi olunur. İşletme idarelerine aid olub kabili istimal bir halden çıkan makine ve tesisatı fenniyeenin yenileştirilmesine karşılık teşkil edecek olan tesisat amortismanı ile ihtiyat akçesinden sarfiyat icrası idare meclisi kararına bağlıdır.

MADDE 22 — Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin işletilmesi hakkında Vakıflar umum müdürlüğüne mütedavil sermaye verilmesine dair olan 3254 numaralı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 23 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 24 — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil memurdur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil memurdur.

25 - V - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>T. F. Sılay</i>	<i>N. Tınaz</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.		Ti. V.
<i>A. Çetinkaya</i>		<i>C. Erçin</i>

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Vakıf memba sularile orman ve zeytinliklerin
işletilmesi hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1 — Vakıflar umum müdürlüğünce idare edilmekte olan memba sularile orman ve zeytinliklerin ticarî esaslar dairesinde işletilmesi için 2762 sayılı vakıflar kanunu mucibince tahsil edilen taviz bedellerinden 600 000 liraya kadar mütedavil sermaye tahsisine Vakıflar umum müdürlüğü salâhiyetlidir. 3116 sayılı orman kanununun mazbut vakıflara aid 62 nci maddesi hükmü mahfuzdur .

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı mevzulardan mütedavil sermaye ile işletilmesi icab edenlerin tefriki ile lüzumu kadar işletme idareleri tesis ve her işletme idaresinin daimî memur ve müstahdemleri maaş ve ücretlerle, kırtasiye, mefruşat, mahrukat gibi idare masraflarını ve daimî memur ve müstahdemlerinin kadrolarını ihtiva eden idare bütçelerine ve bu idareye ayrılan mütedavil sermaye mikdarile bu sermayenin tedavülü suretile teğmin edilecek olan muamele hacmini gösteren faaliyet programları ve bunlara aid tadiller Umum müdürlüğün teklifi üzerine Vakıflar idare meclisince tesbit olunur.

MADDE 3 — İşletme idarelerine devredilecek zeytinlik, orman, fabrika, bina ve su tesisatı ile emsali bilcümle gayrimenkullerin vergileri bu malların sahibi bulunan Vakıflar idaresine ve her türlü imar ve bakım masrafları işletme idarelerine aid olmak üzere senelik icar bedelleri mahallî rayiçlerine ve Vakıflar idare meclisince tayin edilecek esaslara göre mahallî vakıflar ve işletme memurları arasında tesbit olunur.

Bedel hakkında ihtilâf vukuu takdirinde keyfiyet idare meclisi tarafından tedkik ve bir karara bağlanır. İşbu icar bedellerinden mazbut vakıflara aid kısmı bütçeye, mülhak vakıflara aid kısmı da vakıflarına irad kaydolunur.

Alemdağı memba suları tesisatı için icar alınmaz.

MADDE 4 — İşletme idarelerine ayrılacak mütedavil sermayeden işletme hususâtının ticarî mevzuata göre idaresini teğmin için lüzumu olan her türlü menkul eşya, makine ve malzeme

bedel veya kiraları her nevi imar ve bakım masrafları, amele ücretleri, nakliye, sigorta ve komisyonlar ve işletmeden mütevellid tamir ve sair her nevi masraflar ve vakıflar idaresine verilen alelûmum kiralalar, ticarî maksadlarla bu fabrikalarda işletmek üzere mubayaa edilecek mamul, nimmamul ve gayrimamul maddeler bedelleri tediye edileceği gibi görülecek lüzum üzerine zeytin mahsulünün tasiri ve her nevi yağ mamulâtı yapılınak için Vakıflar idare meclisi kararile hariçten fabrika, bina, arazi, orman ve zeytinlik de isticar edebilecektir.

İşletme idareleri, idare meclisi kararile bu kabil muamelelerinde hakikî ve hükmî şahıslar ile iştirake de salâhiyettardır.

MADDE 5 — Vakıflar umum müdürlüğü idare meclisi kararile :

A) İşlerini yürütmek üzere hariçten kira ile tutacağı gayrimenkuller için lüzumu halinde on seneyi geçmemek üzere mukavele yapabilir.

B) Vakıf memba sularile orman ve zeytinlik mahsullerini veya bunlardan elde edilecek mameulleri satanlara tesbit edilecek miktarda komisyon verebilir.

C) Satış bedeli mikdarında olmak şartile banka teğminatı mukabilinde kredi ile de satış yapılabilir.

MADDE 6 — Vakıflar umum müdürlüğü bu kanun mucibince yapacağı ticarî muamelelerden dolayı tacir sıfatını ihraz etmez.

Bu kanunda yazılı mütedavil sermayeden Vakıflar umum müdürlüğünce yapılan taahhüdat ve sarfiyat Divanı muhasebat vizesinden müstesnadır.

Bu babdaki muamele ve mukaveleler, arttırma, eksiltme ve ihale ve muhasebei umumiye kanunları ahkâmına tâbi değildir. Bu muamelelerin şekli ve mütedavil sermaye ile işleyecek gelir kaynaklarından mahiyetlerine göre işletme tarzları verantabilite hesapları ile memur ve müstahdemlerin vazife ve salâhiyetleri ve hesap usulleri ve tahsil ve tediye şekilleri ticarî usul ve kaidelerin umumî hükümlerine göre vakıflar idare meclisince tesbit olunur. Bu idarelerin du-

rumu hususî hukuk hükümlerine tâbidir.

Mütedavil sermayeye aid muamelâta taallük eden sulh ve ibraya ve akdedilmiş olan mukavelelerin tadiline karar vermek salâhiyeti vakıflar idare meclisine aiddir.

MADDE 7 — Senelik muamelâtı mübeyyin bilânço ve kâr ve zarar hesabı ayrıca tutularak her malî sene sonundan itibaren dört ay zarfında tedkik edilmek üzere Divanı muhasebata verilir.

MADDE 8 — Her işletme idaresinin senelik bilânçosu ile ticarî esaslara göre tesbit edilecek gayrisafi kârından bütün masraflar ve işletmeye aid demirbaş eşya amortismanları çıkarılmak ve kullanılmış olan sermayeye yüzde beş nisbetinde faiz ayrılmak suretile tesbit edilecek safi kârın yüzde yirmisini geçmemek üzere idare meclisi kararla bir mikdar ihtiyat akçesi ayrılır ve mütebakisi vakıflar idaresi bütçesine irad kaydolunur.

Bilânço mucibince tahakkuk edecek zararın ihtiyat akçasından tesviyesi mümkün olmadığı takdirde ödenmiyen mikdarı ertesi seneye devredilir. İhtiyat akçesi mütedavil sermaye gibi kullanılır.

MADDE 9 — İşletme idareleri birer müdür ve muhasib ile lüzumu kadar fen ve ambar memuru ve diğer müstahdemlerden tereküb eder.

MADDE 10 — İşletme idarelerinde müdürlerin reisliği altında muhasib ile o muntakada çalışan fen adamlarından mürekkeb idare komisyonu bulunur.

MADDE 11 — İşletme idarelerine müteallik her türlü nukud ve mukavelât, alım ve satım işleri ve işletme şekil ve tarzları idare meclisi kararla müdür tarafından yapılır.

MADDE 12 — İşletme idarelerinde kullanı-

lacak ve ücretleri mütedavil sermayeden verilecek olan müstahdemler görecekları işlerden dolayı halk ve idare ile vaki olacak muamele ve münasebetlerinde diğer hususî müesseseler müstahdemleri hakkındaki hükümlere tâbi olup haklarında memurin muhakemat kanunu ahkâmı tatbik olunmaz. Şu kadar ki bu işlere aid para ve malları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler, her ne suretle olursa olsun suiistimal edenler, evrak ve defatir üzerinde suç işleyenler diğer vakıf mallar hakkında ika olunan bu gibi suçlara müretteb cezalarla tecziye olunurlar.

MADDE 13 — İşletme idarelerinin daimî aylıklı memur ve müstahdemleri hakkında 3659 sayılı kanun hükümleri tatbik olunur. İşbu memur ve müstahdemlerden vazife kusuru olmayanlara sene sonunda sekizinci madde mucibince tesbit edilecek safi kârın yüzde beşine kadar ve birer aylıklarını geçmemek şartile ikramiye verilebileceği gibi fevkalâde hizmeti olanlara idare meclisi kararla kâr ile mukayyed olmaksızın ayrıca senede bir maaş kadar ikramiye verilebilir.

MADDE 14 — 3254 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE — 3254 sayılı kanun hükmüne göre yapılan muameleler bu kanunun meriyetini müteakib tasfiye ve neticeleri bu kanun hükümleri dairesinde Vakıflar idare meclisince tayi nedilecek esaslara göre yeni işletme idarelerine veyahud Vakıflar idaresine devrolunur.

MADDE 15 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 16 — Bu kanun hükümlerini icraya Başvekil memurdur.